

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра державного управління, документознавства та
інформаційних технологій

06-14-45

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійного вивчення навчальної дисципліни
«Загальні засади місцевого самоврядування»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за спеціальністю 281 «Публічне управління
та адміністрування» денної форми навчання

Рекомендовано методичною
комісією спеціальності 281
«Публічне управління та
адміністрування»
Протокол № 5
від 28 лютого 2019 р.

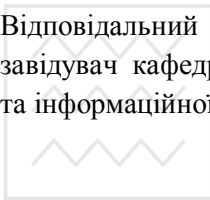
Рівне – 2019

Методичні вказівки до самостійного вивчення навчальної дисципліни «Загальні засади місцевого самоврядування» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» денної форми навчання / Шанюк В. І. – Рівне : НУВГП, 2019. – 31 с.

Укладач: Шанюк В. І., к.філол.н., доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Відповідальний за випуск: Сазонець І. Л., д.е.н., професор, завідувач кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Опис та зміст програми навчальної дисципліни.....	4
Практичні завдання для проведення підсумкового контролю....	8
Приклад типових завдань модульної контрольної роботи.....	10
Контрольні завдання для проведення підсумкового контролю.....	11
Завдання до самостійної роботи.....	11
Зразок тестових завдань для самоконтролю.....	12
Питання для підготовки до заліку.....	15
Методичні посібники. Основна література.....	17
Додаткова література.....	17

Вступ

За роки становлення демократичної, соборної, самостійної держави Україна все ще перебуває у процесі реформування не лише післямайданної системи, а й загалом усіх аспектів життя громадян. Справді, демократія, народовладдя не надходить само по собі, ніби за вказівкою чарівної палички. Навчатися демократії необхідно всім – і тим, хто вийшов із тоталітарної радянської системи, і тим, хто пройшов окопи воєнного лихоліття зруйнованого Донбасу й набув чотирирічного досвіду протистояння ворожій агресії, і тим, хто набуває свого професійного досвіду в стінах Національного університету інженерів водного господарства та природокористування і починає усвідомлювати себе громадянином, «інженером» людських душ.

Реформування постоталітарної системи насамперед передбачає залучення громадян до розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень на рівні територіальної громади.

Мета і завдання роботи студентів під час практичних занять

На практичних заняттях студенти підходять до розуміння основ і необхідності демократичних змін у процесі місцевого самоврядування, з'ясовують співвідношення понять політики і влади, закону і права, основних рушійних сил державотворення, місцевого волевиявлення під час виборів. **Мета практичних занять** полягає у закріпленні і поглибленні набутих студентами теоретичних знань, опануванні навичок застосування цих знань для вирішення конкретних ситуативних питань, контролі за якістю засвоєння матеріалу, стимулюванні самостійної роботи студентів, засвоєнні ними основних положень та вивченні специфіки місцевого управління в Україні

на сучасному етапі. Основними видами та формами аналітично-пошукової діяльності під час самостійної роботи студентів є:

- пошук та огляд літературних джерел за вказаною проблематикою;
- підготовка рефератів;
- аналітичний розгляд наукових публікацій;
- аналіз конкретних практичних ситуацій у державному управлінні й місцевому самоврядуванні та підготовка до вирішення ситуаційних вправ;
- вирішення тестових завдань з використанням відповідного програмного забезпечення.

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»	Нормативна	
	Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»		
Модулів – 2		Рік підготовки: 2, курс 2	
Змістових модулів – 2		Семестр: 4	Семестр:
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Лекції – 26 год.	Лекцій
Загальна		Практичні	Практичні

кількість годин – 150		- 26 год.	– год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6 год.	Рівень вищої освіти: бакалавр	Лабораторні - год.	
		Самостійна робота – 98 год.	Самостійна р-та
		Індивідуальне завдання РПР	
		Вид контролю: Екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить для **денної форми навчання** - 42% до 58.

Зміст програми навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Законодавство у сфері самоврядування

Практичні заняття

Практичне заняття № 1.

Предмет і завдання курсу. Історія самоврядування в Україні.

- 1.Поняття та сутність місцевого самоврядування.
- 2.Основні ознаки та принципи місцевого самоврядування.
- 3.Теорії місцевого самоврядування.
4. Становлення і розвиток системи місцевого самоврядування в Україні.

Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

1. Співвідношення державного управління та місцевого самоврядування.
2. У чому спільність та відмінність державного управління та місцевого самоврядування?
3. Коли і як в Україні поширюється магдебурське право?

Література:

1. Конституція України. Київ: *Відомості Верховної Ради України*, 1996. № 30. (Ст.5, 140, 141).
2. Закон про місцеве самоврядування в Україні. *Відомості Верховної Ради України*, 1997. № 24. С.170.
3. Що має знати депутат місцевої ради. Кн. 1. Київ: Інститут Політичної Освіти, 2010. С. 26 – 33.

Практичне заняття № 2

Конституція України та державне законодавство про місцеве самоврядування.

1. Конституційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні
2. Концепція місцевого самоврядування в Конституції України.
3. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні”.
4. Закон України “Про службу в органах місцевого самоврядування”.
5. Закон України “Про органи самоорганізації населення”.
6. Статут територіальної громади.
7. Державна політика у сфері місцевого самоврядування на сучасному етапі.

Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

1. Вкажіть на статті Конституції України, які безпосередньо впливають на побудову організаційної структури державного та регіонального управління (місцевого самоврядування).
2. Поясніть конституційне правоположення стосовно того, що «носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є

народ» і що «народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування».

3. Як ви розумієте функції народовладдя, державної та муніципальної влади?

Література:

1. Конституція України. Київ: *Відомості Верховної Ради України*, 1996. № 30. (Ст.5, 140, 141).
2. Закон про місцеве самоврядування в Україні. *Відомості Верховної Ради України*, 1997. № 24. С.6 - 48.
3. Що має знати депутат місцевої ради. Кн. 1. Київ: Інститут Політичної Освіти, 2010. С. 26 – 33.

Практичне заняття № 3

Європейська хартія місцевого самоврядування.

1. Преамбула.
2. Концепція місцевого самоврядування.
3. Сфера компетенції місцевого самоврядування.
4. Адміністративні структури.
5. Територіальне застосування.

Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

1. Побудуйте організаційну структуру місцевого самоврядування та відобразіть послідовність її формування на рівні села, селища, міста.

Підготуйте відповіді на такі питання:

- Хто в Україні має право на місцеву ініціативу?
- В якому разі місцева ініціатива вноситься на розгляд ради?

Література:

1. Європейська хартія місцевого самоврядування
Преамбула. Ст.1;
Частина 1: Ст. 2 – 11
Частина 2.
Інші положення. Ст.12-14

Частина 3. Ст.15-18.

Див.: Довідник депутата місцевої ради. Київ: Поліграфкнига, 2016. С.133-139.

2.Що має знати депутат місцевої ради. Кн. 1. Київ: Інститут Політичної Освіти, 2010. С. 26 – 33.

Практичне заняття № 4

Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування.

- 1.Система місцевого самоврядування.
- 2.Елементи системи місцевого самоврядування.
- 3.Територіальна громада.
- 4.Представницькі органи місцевого самоврядування.
- 5.Виконавчі органи місцевого самоврядування.

Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

1. Використовуючи законодавчі акти, здійсніть класифікацію повноважень органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення, освіти, культури, охорони здоров'я на власні і делеговані.
2. Перерахуйте форми участі населення у здійсненні місцевого самоврядування.
3. З'ясуйте основні принципи місцевого самоврядування.

Література:

- 1.Абетка децентралізації об'єднаних громад: Практичний посібник. Шепетівка: Благодійний фонд Зміцнення громад за фінансового сприяння американського Національного фонду демократії, 2016. С. 8-29.
- 2.Що має знати депутат місцевої ради. Кн. 1. Київ: Інститут Політичної Освіти, 2010. С. 26 – 33.
- 3.Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 2. Процедурні питання організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади. Київ: Асоціація міст України, 2015. С. 4 - 43.

Практичне заняття № 5

Функції та компетенції місцевих громад.

1. Посадові особи місцевого самоврядування.
2. Асоціації та інші форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування.
3. Особливості здійснення самоврядування в місті Києві.

Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

1. Правовим шляхом забезпечення гарантій місцевого самоврядування визначено ст. 145 “Право місцевого самоврядування захищається у судовому порядку”. Вкажіть на порядок звернення органу місцевого самоврядування до суду.

Література:

1. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 1. Типовий статут територіальної громади. Примірне положення про старосту. Київ: Асоціація міст України, 2015. 68 с.
2. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 2. Процедурні питання організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади. Київ: Асоціація міст України, 2015. С. 4 - 48.
3. Що має знати депутат місцевої ради. Кн. 1. Київ: Інститут Політичної Освіти, 2010. С. 26 – 33.

Практичне заняття № 6

Гарантії місцевого самоврядування в Україні.

1. Система гарантій місцевого самоврядування. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування.
2. Вибори в системі місцевого самоврядування.
3. Порядок формування місцевих рад.
3. Порядок формування районної та обласної рад.
4. Формування органів самоорганізації населення.
5. Формування виконавчих органів місцевого самоврядування.

Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

1. Розшифруйте поняття «місцеві ініціативи».
2. Відколи Ви зиямили, що ініативи караються? Чому?
3. Чому найбільш неоднозначно українці ставляться до своєї участі в забезпеченні правопорядку?

Література:

1. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 2. Процедурні питання організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади. Київ: Асоціація міст України, 2015. 48 с.
2. Що має знати депутат місцевої ради. Кн. 1. Київ: Інститут Політичної Освіти, 2010. С. 26 – 33.

Практичне заняття № 7. Система і будова місцевих рад.

1. Порядок формування місцевих рад.
2. Порядок формування районної та обласної рад.
3. Формування органів самоорганізації населення.
4. Формування виконавчих органів місцевого самоврядування.

Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

1. Завдання, повноваження та організація діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування
2. Сутність понять “завдання”, “компетенція” та “повноваження органів місцевого самоврядування”.
3. Компетенція сільських, селищних, міських рад.

Література:

1. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 1.

Типовий статут територіальної громади. Примірне положення про старосту. Київ: Асоціація міст України, 2015. 68 с.

2. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 4. Алгоритм основних дій з реорганізації органів місцевого самоврядування. Київ: Асоціація міст України, 2015. 16 с.

3. Що має знати депутат місцевої ради. Кн. 1. Київ: Інститут Політичної Освіти, 2010. С. 26 – 33.

Змістовий модуль II.

Система місцевого самоврядування в Україні.

Практичне заняття № 8.

Структура районної (обласної) ради.

1. Повноваження органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

2. Повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад.

Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

1. Яка загальна структура діяльності сільської, селищної, міської ради?

2. Хто несе відповідальність за прийняті рішення при залученні громадськості?

3. Чи можливий захист інтересів меншості при залученні громадськості?

Література:

1. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 2. Процедурні питання організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади. Київ: Асоціація міст України, 2015. 48 с.

2. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 4.

Алгоритм основних дій з реорганізації органів місцевого самоврядування. Київ: Асоціація міст України, 2015. 16 с.

3. Утворення та структура територіальної громади /Що має знати депутат місцевої ради. Кн. 1. Київ: Інститут Політичної Освіти, 2010. С. 59 - 60.

Практичне заняття № 9.

Завдання та повноваження органів самоорганізації населення.

1. Повноваження посадових осіб місцевого самоврядування.
2. Повноваження районних та обласних рад.
3. Делегування повноважень.

Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

1. Які права та обов'язки депутата місцевої ради?
2. Чому «жаба» вважається українським національним звіром?
3. Поясніть вираз «Як не з'їм, то понадкушую». Як впливати на психологію юрби?
4. Наведіть свої приклади «народної мудрості».

Література:

1. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 1. Типовий статут територіальної громади. Примірне положення про старосту. Київ: Асоціація міст України, 2015. 68 с.
2. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 2. Процедурні питання організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади. Київ: Асоціація міст України, 2015. 48 с.
3. Права депутатських груп та фракцій /Що має знати депутат місцевої ради. Кн. 1. Київ: Інститут Політичної Освіти, 2010. С. 32– 33.

Практичне заняття № 10.

Сфери діяльності місцевих рад.

1. Взаємодія органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади.
2. Розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та центральними і місцевими органами виконавчої влади.

Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

Перерахуйте сфери діяльності місцевих рад. Обґрунтуйте їх права та обов'язки.

Література:

1. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 2. Процедурні питання організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади. Київ: Асоціація міст України, 2015. 48 с.
2. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 4. Алгоритм основних дій з реорганізації органів місцевого самоврядування. Київ: Асоціація міст України, 2015. 16 с.
3. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 6. Відповіді на проблемні питання.. Київ: Асоціація міст України, 2015. 12 с.

Практичне заняття № 11.

Взаємодія органів місцевого самоврядування, центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо реалізації державної політики

1. Система відносин місцевих державних адміністрацій з місцевими радами.
2. Децентралізація державної влади як універсальне явище що відображає процеси перерозподілу повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування.
3. У яких випадках можлива децентралізація?

Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

1. Підготуйте виступ «Децентралізація на Рівненщині».

Література:

1. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 2. Процедурні питання організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади. Київ: Асоціація міст України, 2015. 48 с.
2. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 5. Стратегічний план розвитку громади. Київ: Асоціація міст України, 2015. 67 с.
3. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 6. Відповіді на проблемні питання. Київ: Асоціація міст України, 2015. 12 с.

Практичне заняття № 12. Організація роботи постійних і тимчасових комісій місцевих рад.

1. Системність та ефективність взаємодії, оптимізація її інституційного забезпечення.
2. Діяльність органів місцевого самоврядування щодо реалізації державної політики формування єдиного гуманітарного простору.

Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

1. Перерахуйте перелік постійних та тимчасових комісій.
2. Яка користь залучення громадян до прийняття рішень?

Література:

1. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 2. Процедурні питання організації роботи органів місцевого

самоврядування об'єднаної територіальної громади. Київ: Асоціація міст України, 2015. 48 с.

2. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 5.

Стратегічний план розвитку громади. Київ: Асоціація міст України, 2015. 67 с.

3. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад.

Модуль 6. Відповіді на проблемні питання. Київ: Асоціація міст України, 2015. 12 с.

Практичне заняття № 13.

Організація роботи органів самоорганізації населення.

1. Завдання, повноваження та організація діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування

2. Сутність понять “завдання”, “компетенція” та “повноваження органів місцевого самоврядування”.

3. Компетенція сільських, селищних, міських рад. Основою для підготовки до семінарських та практичних занять є плани проведення семінарських занять.

Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

1. Що є територіальною основою органів самоорганізації населення?

2. Ким обираються чи призначаються органи місцевого самоврядування?

Література:

1. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 3.

Організація роботи виконавчих органів місцевого самоврядування. Примірні положення структурних підрозділів. Київ: Асоціація міст України, 2015. 44 с.

2. Територіальна громада та органи самоорганізації населення /Що має знати депутат місцевої ради. Кн. 1. Київ: Інститут Політичної Освіти, 2010. С. 64 – 65.

3. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 5. Стратегічний план розвитку громади. Київ: Асоціація міст України, 2015. 67 с.

На практичних заняттях використовуються такі **форми та методи контролю знань студентів**:

усне опитування, дискусія, реферативні повідомлення та їх обговорення, вирішення практичних завдань, а також обов'язкове проведення модульного тестового контролю.

Специфіка практичних занять з навчальної дисципліни “Загальні засади місцевого самоврядування” полягає в тому, що під час їх проведення відбувається поєднання глибокого засвоєння теоретичного матеріалу із зосередженням уваги на вирішенні практичних завдань, які безпосередньо виникають з практики державного управління в Україні. Тому важливо сформувати у студентів вміння аналізувати поточну управлінську і правову ситуацію в державі, враховуючи внесені зміни до конституції, чинного законодавства та новітні нормативно-правові акти.

Самостійна підготовка студентів до таких форм заняття, як співбесіда та дискусія, які проводяться з безпосереднім розглядом конкретних управлінських ситуацій, дає можливість багатоаспектного розгляду питань, винесених на обговорення, підготувати до участі в обговоренні максимальну кількість студентів, а також допомагає розвивати правове мислення та юридично-діловий стиль спілкування.

Студент, готуючись до участі у практичному занятті та обговоренні того чи іншого питання, повинен, враховуючи реалії політичного життя України, аналізувати та висловлювати власну оцінку процесів здійснення державного будівництва та розвитку місцевого самоврядування, при цьому: чітко формулювати основні теоретичні положення; аргументувати та доводити свої міркування і твердження, а також давати якомога повнішу і водночас стислу відповідь на поставлені запитання.

Важливою формою самостійної роботи студентів є **підготовка реферату** за заданою проблематикою.

Роботу над рефератом необхідно починати з добре продуманого вступу. У вступі визначається мета дослідження, встановлюються межі проведення дослідження, а також визначаються методи дослідження.

У дослідженні повинно бути відображено теоретичні і практичні аспекти.

В основній частині роботи дається обґрунтування шляхів вирішення проблеми. Реферат обов'язково повинен завершуватися висновками та посиланням на використані закони, нормативно-правові акти та літературні джерела.

Структура реферату зумовлюється актуальністю проблеми, внесеної на обговорення. Як правило, обсяг реферату не повинен перевищувати 10 аркушів друкованого або написаного від руки тексту (вступ - 1 аркуш, основна частина - 6 аркушів, висновки - 2 аркуші та список літератури - 1 аркуш).

Під час самостійної підготовки студент може використовувати різноманітні форми науково-дослідної роботи за такими основними напрямками: робота у студентських наукових гуртках; підготовка наукових доповідей, статей (у тому числі, в друкованих засобах масової інформації); участь у наукових спеціалізованих конференціях, круглих столах, семінарах (з підготовкою наукових доповідей, тез тощо); підготовки курсових робіт.

Оцінюванню підлягають результати тільки такої науково-дослідної роботи, які тісно пов'язані з тематикою дисципліни “Загальні засади місцевого самоврядування”.

Система поточного та підсумкового контролю знань студентів передбачає застосування поточного, рубіжного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять і має на меті перевірку системності, ефективності самостійної роботи та рівня підготовленості студентів з окремих тем навчальної програми дисципліни “Загальні засади місцевого самоврядування». Рубіжний контроль здійснюється для активізації самостійної роботи студентів під час опанування окремих модулів

навчальної дисципліни “Загальні засади місцевого самоврядування”

Підсумковий контроль проводиться з метою семестрової оцінки результатів навчання студентів за навчальною програмою дисциплін “Державне управління та місцеве самоврядування” на певному освітньо-кваліфікаційному рівні (бакалавр).

У процесі контролю поєднується традиційна чотирибальна (2–5) система оцінки успішності студентів з рейтинговою дванадцятибальною системою оцінки знань.

Рейтингова система оцінки знань студентів спрямована на підвищення зацікавленості студентів у вивченні навчального матеріалу, стимулювання систематичної самостійної роботи студентів, підвищення об’єктивності оцінки їх знань, виявлення і розвиток творчих здібностей та запровадження здорової конкуренції у навчанні.

Особливістю рейтингової системи оцінки знань є визначення об’єктивної оцінки знань студента з урахуванням оцінок, які він отримав у результаті поточної навчальної діяльності упродовж семестру, яка визначається на підставі оцінювання всіх форм отримання знань, визначених навчальною програмою.

Самостійна робота

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Поняття та сутність місцевого самоврядування.
2. Теорії місцевого самоврядування.
3. Періодизація місцевого самоврядування в Україні.
4. Повноваження місцевого самоврядування.
5. Система органів місцевого самоврядування.
6. Характеристика основних принципів місцевого самоврядування.
7. Форми добровільного об’єднання органів місцевого самоврядування.

8. Правова характеристика територіальної громади.
9. Асоціації та інші форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування.
10. Особливості здійснення самоврядування в місті Києві.
11. Державний контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування.
12. Сутність понять “завдання”, “компетенція” та “повноваження органів місцевого самоврядування”.
13. Повноваження сільських, селищних, міських рад.
14. Повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад.
15. Повноваження сільського, селищного, міського голови.
16. Повноваження районних і обласних рад.
17. Порядок формування та організація роботи органів і посадових осіб місцевого самоврядування.
18. Формування органів самоорганізації населення.
19. Матеріальні і фінансові основи місцевого самоврядування.
20. Форми взаємодії органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування на обласному рівні в Україні.
21. Співвідношення функцій державного управління та місцевого самоврядування.
22. Гарантії місцевого самоврядування.
23. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування.
24. Основні засади місцевих виборів.
25. Поняття місцевого референдуму.
26. Передавання об'єктів права державної власності в комунальну власність.
27. Передавання об'єктів права комунальної власності в державну власність.
28. Основні положення оренди державного та комунального майна.
29. Моделі управління на місцях.
30. Організація влади в зарубіжних країнах.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ

Виконання науково-дослідного завдання передбачає розвиток навичок самостійного пошуку необхідної інформації, опрацювання та осмислення теоретичного і практичного матеріалу. Вибір теми довільний.

Контрольна робота виконується на скріплених аркушах формату А4. На титульній сторінці вказуються назва дисципліни; прізвище, ім'я, по батькові студента; домашня адреса; номер групи. Контрольна робота повинна містити план і список використаної літератури. На останній сторінці проставляються дата завершення роботи та підпис студента. Роботу необхідно здати до навчальної частини у встановлений термін.

У процесі написання контрольної роботи студенти повинні використовувати вітчизняні та зарубіжні інформаційні матеріали, самостійно знаходити документальну та фактографічну інформацію, систематизувати та узагальнити дані, виявити ключові моменти, використовувати електронну пошту та телеконференції, застосовуючи методи пошуку в мережі Інтернет. Здійснювати реферування документів, формуючи власні погляди на явища, події та процеси.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Сутність та основні принципи місцевого самоврядування.
2. Місцеве самоврядування як основа конституційного устрою.
3. Місцеве самоврядування як форма народовладдя.
4. Місцеве самоврядування як право територіальної громади на самостійне вирішення питань місцевого значення.
5. Теорія вільної громади.
6. Громадівська теорія місцевого самоврядування.
7. Державницька теорія місцевого самоврядування.
8. Історія становлення і розвитку системи місцевого самоврядування в Україні.

9. Зміст основних положень Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”.
10. Що регулює Закон України “Про службу в органах місцевого самоврядування”?
11. Визначення поняття “повноваження місцевого самоврядування”.
12. Елементи системи місцевого самоврядування в Україні.
13. Визначення поняття “територіальна громада”.
14. Основні принципи місцевого самоврядування.
15. Визначення поняття “місцевий референдум”.
16. Сутність громадських слухань.
17. Форми добровільного об’єднання органів місцевого самоврядування.
18. Сутність статусу сільських, селищних, міських рад.
19. Зміст загальної та виключної компетенції сільських, селищних, міських рад.
20. Повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад.
21. Повноваження сільського, селищного, міського голови.
22. Питання, що вирішуються районними і обласними радами виключно на пленарних засіданнях.
23. Порядок формування місцевої ради.
24. Як визначається загальний склад ради?
25. Для чого створюються постійні та тимчасові комісії ради?
26. Хто може бути депутатом місцевої ради?
27. Основні повноваження секретаря сільської, селищної, міської ради.
28. Виконавчі органи місцевого самоврядування.
29. Голова районної, обласної, районної в місті рад.
30. Заступник голови районної, обласної, районної в місті ради.
31. Акти органів і посадових осіб місцевого самоврядування.
32. Як формуються органи самоорганізації населення?
33. Визначення поняття “комунальна власність”.
34. Об’єкти виключного права комунальної власності.
35. Зміст місцевого бюджету.
36. Доходи місцевих бюджетів.
37. Видатки місцевих бюджетів.

38. Що таке дотація?
39. Що таке субвенція?
40. Передавання об'єктів права державної власності в комунальну власність.
41. Передавання об'єктів права комунальної власності в державну власність.
42. Основні положення оренди державного та комунального майна.
43. Обов'язковість актів і законних вимог органів і посадових осіб місцевого самоврядування.
44. Підстави, види і порядок відповідальності органів і посадових осіб місцевого самоврядування.
45. В яких випадках територіальна громада може достроково припинити повноваження голови?
46. Дострокове припинення повноважень ради.
47. Підстави для дострокового припинення повноважень органу самоорганізації населення.
48. Як відшкодовується шкода, заподіяна юридичним і фізичним особам органами місцевого самоврядування?
49. За яких умов органи державної виконавчої влади можуть зупинити дію рішення органів місцевого самоврядування?
50. Види відповідальності посадових осіб місцевого самоврядування за скоєння порушень.
51. Визначення процедури нагляду за діяльністю місцевих органів влади відповідно до Всесвітньої декларації про місцеве самоврядування.
52. Основна місія Європейської хартії місцевого самоврядування.
53. Що таке система управління на місцях?
54. Відмінності різновидів континентальної моделі.
55. Яка система управління на місцях властива Україні?
56. Основні напрями діяльності органів місцевого самоврядування в європейських країнах.
57. Основні напрями діяльності органів місцевого самоврядування в Україні.
58. Особливості організації влади у Франції.
59. Тип управління на місцях у Німеччині.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Абетка децентралізації. Об'єднання громад: практичний посібник. Шепетівка: Благодійний фонд Зміцнення громад за фінансового сприяння американського Національного фонду демократії, 2016. 283 с.
2. Баймуратов М. О., Григор'єв В. А. Муніципальна влада: актуальні проблеми становлення і розвитку в Україні: монографія. Одеса: Юридична література, 2003. 248 с.
3. Батанов О. В. Конституційно-правовий статус територіальних громад в Україні: монографія / За заг. ред. В. Ф. Погорілка. Київ: Ін Юре, 2003. 512 с.
4. Біленчук П. Д., Кравченко В. В., Підмогильний М. В. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право): навч. посіб. Київ: Атіка, 2000. 304 с.
5. В. П. Окорський, В. М. Сухович, Я. П. Цецик. Організаційно-економічні засади реформування місцевого самоврядування та їх вплив на сталий розвиток об'єднаних територіальних громад (на прикладі Рівненської області): монографія. Рівне: видавець О. Зень, 2018. 364 с.
6. Григорьев В. А. Эволюция местного самоуправления. Отечественная и зарубежная практика: монография. Киев: Истина, 2005. 424 с.
7. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручн. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. С. Г. Серьогіної. Харків: Право, 2005. 256 с.
8. Довідник депутата місцевої ради. Київ: Поліграфкнига, 2006. 144 с.
9. Журавський В. С., Серьогін В. О., Ярмиш Н. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2003. 672 с.
10. Іванов Т. В. Організація місцевого самоврядування в Україні: навч. посіб. Київ: Професіонал, 2005. 112 с.
11. Кампо В. М. Місцеве самоврядування в Україні. Київ: Ін Юре, 1997. 36 с.

12. Кампо В. М. Практикум з муніципального права: навч. посіб. 2-ге вид., доп. Київ: Атіка, 2003. 80 с.
13. Кириленко О. П. Місцеві фінанси: навч. посіб. Тернопіль: Астон, 2004. 192 с.
14. Корнієнко М. І. Муніципальне право України. Концептуальні та організаційно-правові системи: навч. посіб. Київ: Алеута, 2005. 144 с.
15. Кравченко В. В., Пітник М. В. Муніципальне право України: Навч. посіб. Київ: Атіка, 2003. 672 с.
16. Круш П. В., Кожемяченко О. О. Муніципальне управління: навч. посіб. Київ: ЦНЛ, 2006. 168 с.
17. Куйбіда В. С. Організаційно-функціональні принципи і методи діяльності органів місцевого самоврядування: моногр. / За ред. Ю. П. Лебединського. Київ: МАУП, 2003. 568 с.
18. Куколевська Ж. Д. Правові основи місцевого самоврядування: навч. посіб. Київ: Вид-во КНЕУ, 2006. 166 с.
19. Лазор О. Д. Основи місцевого самоврядування. Вітчизняний та зарубіжний досвід: навч. посіб. - 2-ге вид., доп. і переробл. - Київ: Дакор, 2006. 560 с.
20. Муніципальне право зарубіжних країн: навч. посіб.: в 2 ч. / За заг. ред. проф. П. Ф. Мартиненка. Київ: Знання України, 2005–2006. 120 с.
21. Смирнова Т. С. Правове регулювання місцевого самоврядування в Україні: навч. посіб. Київ: Академія, 2001. 262 с.
23. Сунцова О. О. Місцеві фінанси: навч. посіб. - Київ: ЦНЛ, 2005. 560 с.
24. Шугрина Е. С. Муниципальное право: учебник. - 2-е изд. Москва: Дело, 2000. 496 с.
28. Батанов О. Питання розробки та прийняття статуту територіальної громади. *Юрид. журн.* 2004. № 3. С. 38-40.
29. Батанов О. Статут територіальної громади - основний нормативний акт місцевого самоврядування. *Право України.* 2004. № 7. С. 30-34.
30. Бедний О. І. Організаційні засади служби в органах місцевого самоврядування в Україні: визначення та зміст. *Актуальні*

проблеми держави і права. Одеса: Юрид. літ., 2003. Вип. 21. С. 190-194.

31.Бедний О. І. Проблемні питання юридичної відповідальності службовців органів місцевого самоврядування. Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. Одеса: Юрид. літ., 2003. - Вип. 19. - С. 284-289.

32.Безсмертний Р. Змінити законодавство відповідно до Європейської хартії місцевого самоврядування. *Віче*. 2005. № 5. С. 26-28.

33.Слущик Т., Солонтай О, Омельчук О. 11 чесних способів вплинути на місцевий бюджет. Київ: Український незалежний центр політичних досліджень, 2018. 43с.

34.Що має знати депутат місцевої ради: книга 2. Київ :Інститут політичної освіти, 2010. 116 с.

35.Беркович Е. Местное самоуправление: предмет надзора. *Законность*. 2004. № 11. С. 9-10.

36.Бичек В. Співвідношення функцій державного управління та місцевого самоврядування в управлінні територіями в Україні: 36. наук. пр. Укр. Акад. держ. управління при Президентові України. 2000. Вип. 2. - Ч. III. С. 9-14.

37.Бондаревський П., Тимків С. Дослідження ефективності Закону України “Про органи самоорганізації населення”. *Соц. політика і соц. робота*. 2005. № 1. С. 65-79.

38.Борденюк В. Децентралізація державної влади і місцеве самоврядування: поняття, суть та форми (види). *Право України*. 2005. № 1. С. 21-25.

39.Борденюк В. Діалектика співвідношення самоврядування, місцевого самоврядування та державного управління. *Право України*. 2002. № 12. С. 118-122.

40.Борденюк В. Концептуальні основи співвідношення функцій місцевого самоврядування та його органів з функціями держави. *Право України*. 2003. № 11. С. 17-23.

41.Борденюк В. Місцеве самоврядування в механізмі держави: конституційно-правовий аспект. *Право України*. 2003. № 4. С. 12-17.

42.Боса Н. Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування: взаємодія і протиріччя: Зб. наук. пр. Укр. Акад.

держ. управління при Президентіві України. Київ: Вид-во УАДУ, 2000. Вип. 2. Ч. II. С. 29-36.

43. Буряк В. Порівняльний аналіз правового статусу органів місцевого самоврядування в Україні та Італії. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 7. С. 112-115.

44. Гнилорибов В. Держава і місцеве самоврядування: проблема взаємин. *Віче*. 2004. № 5. С. 40-43.

45. Гончарук О. Органи самоорганізації населення не організуються самі. *Віче*. 2004. № 7. С. 32-35.

46. Девемі Ж. Місцеве управління у Франції: Зб. наук. пр. Укр. Акад. держ. управління при Президентіві України. Київ: Вид-во УАДУ, 2000. Вип. 2. Ч. II. С. 77-82.

47. Державне управління, державна служба і місцеве самоврядування: моногр. / За заг. ред. проф. О. Ю. Оболенського. Хмельницький: Поділля, 1999. 570 с.

48. Доля І. Форми безпосередньої участі громадян у місцевому самоврядуванні. *Людина і політика..* 2004. № 5. С. 107-114.

49. Кравчук О. Визначення правової природи повноважень органів місцевого самоврядування. *Юрид. Україна*. 2006. № 1. С. 23-28.

50. Куйбіда В. С. Муніципальне управління: аспект інформатизації. Київ: Знання, 2004. 358 с.

51. Куйбіда В. С. Організаційно-функціональні принципи і методи діяльності органів місцевого самоврядування: моногр. / За ред. Ю. П. Лебединського. Київ: МАУП, 2003. 568 с.

52. Малиновський В. Співвідношення понять “місцеве самоврядування” і “муніципальна влада”. Зб. наук. пр. Нац. акад. держ. управління при Президентіві України. Київ: Вид-во УАДУ, 2006. Вип. 1. С. 224-232.

53. Муніципальное право Российской Федерации: Хрестоматия / Сост. Е. В. Белоусова. Москва: Юристъ, 1999. 544 с.

54. Муніципальне право України: підручник / В. Ф. Погорілко, О. Ф. Фрицький, М. О. Баймуратов та ін.. За ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 352 с.

55. Петренко Ю. В., Рожко О. Д. Місцеві фінанси: опорний конспект лекцій. Київ: Кондор, 2004. 282 с.

56. Президент України та державна регіональна і муніципальна політика: Зб. матер., та док. / Упор.: О. Іщенко, В. Кампо, М. Пухтинський, В. Тихонов; За заг. ред. О. Дьоміна. Київ: Логос, 2002. 236 с.
57. Прієшкіна О. В. Місцеве самоврядування в Україні: правове регулювання безпосередньої демократії: навч. посіб. Київ: Кондор, 2004. 336 с.
58. Свиршій Б. М. Государственное строительство и местное самоуправление в Украине: учеб. пособие. Харьков: Эспада, 2001. 486 с.
59. Нинюк І. Порівняльна характеристика правових основ місцевого самоврядування в Польщі та в Україні: Зб. наук. пр. Укр. Акад. держ. управління при Президентові України. Київ: Вид-во УАДУ, 2000. Вип. 2. Ч. II. С. 171-175.
60. Нікітова М. Питання державної служби та служби в органах місцевого самоврядування. *Праця і зарплата*. 2004. № 45. С. 12.
61. Озерська А. В. Правові аспекти функціонування органів самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування. *Економіка. Фінанси. Право*. 2004. № 4. С. 16-19.
62. Олуйко В. Шляхи удосконалення системи місцевого самоврядування. *Юрид. вісн. України*. 2006. № 32. С. 1-5.
63. Пашков О. Співвідношення органів місцевого управління й органів місцевого самоврядування. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 3. С. 47-49.
64. Покрова Л. Форми взаємодії органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування на обласному рівні в Україні: зміст та реалізація. *Вісн. Нац. Акад. держ. управління при Президентові України*. 2004. № 3. С. 140-146.
65. Проблеми реалізації Конституції України: теорія і практика: моногр. Київ: А.С.К., 2003. 652 с.
66. Семініна Т. Робота в громаді: практика й політика. Київ: Академія, 2004. 180 с.
67. Семкова М. Історія місцевого самоврядування в українській державі. *Економіст*. 2004. № 11. С. 45-47.
68. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник: Харків: Консул, 2011. 656 с.

69. Тертичка В. В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. Київ: Основи, 2002. 750 с.
70. Тодика О. Правова політика держави щодо органів місцевого самоврядування в аспекті реалізації народовладдя. *Правничий часопис Донецьк. ун-ту*. 2014. № 1. С. 8-15.
73. Янюк Н., Бориславська О. Правове регулювання взаємодії місцевого самоврядування і місцевих державних адміністрацій: проблема делегування повноважень. *Право України*. 2016. № 6. С. 19-24.

Допоміжна

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 р.
2. Коментар до Конституції України. 2-ге вид., випр. і допов. Київ, 1998.
3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 1–2. Ст. 95.
4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»: Наук.-практ. коментар. Київ, 1999.
5. Закон України «Про ратифікацію Європейської Хартії місцевого самоврядування». *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 38. Ст. 249.
6. Закон України «Про столицю України – місто-герой Київ». *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 11. Ст. 79.
7. Закон України «Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим» від 23 груд. 1998 р.
8. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 1999. № 20–21. Ст. 190.
9. Закон України «Про вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів». *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 3–4. Ст. 15 (зі змін. і допов.).
10. Закон України «Про Всеукраїнський та місцеві референдуми». *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 33. Ст. 443.
11. Закон України «Про статус депутатів місцевих рад». *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 41. Ст. 16.

12. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування». *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 33. Ст.175.
13. Закон України «Про органи самоорганізації населення» // *Відомості Верховної Ради України*. 2001.
14. Концепція адміністративної реформи в Україні: Затв. Указом Президента України від 22 лип. 1998 р. № 810/98.
15. Концепція регіональної політики: Затв. Указом Президента України від 25 трав. 2001 р. № 341/2001.
16. Програма державної підтримки розвитку місцевого самоврядування в Україні: Затв. Указом Президента України від 30 серп. 2001 р. № 749/2001.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

- 1.Абетка децентралізації. Об'єднання громад. Практичний посібник.- Шепетівка: Благодійний фонд «Зміцнення громад» за фінансового сприяння американського «Національного фонду демократії», 2016. 283с. http://ipo.org.ua/category/projects/projects_main/local_government (дата звернення 13.02.2019).
- 2.Концепції «користі та задоволення» в рамках дослідження масової комунікації: https://www.youtube.com/watch?v=DK25ii_DpE. [Т.6], (дата звернення 13.02.2019).
- 3.Медіа як транслятор стереотипів суспільства: <https://www.youtube.com/watch?v=7ubBzS84rj8/>. [Т.7], (дата звернення 13.02.2019).
- 4.Моделі досліджень ефектів масової комунікації: <https://www.youtube.com/watch?v=qPFjVYIRh7s>. [Т.2], (дата звернення 13.02.2019).
- 5.Моделі досліджень ефектів масової комунікації: <https://www.youtube.com/watch?v=qPFjVYIRh7s>. [Т.2], (дата звернення 13.02.2019).
- 6.Мультимедійна презентація на тему: «Теорія спіралі мовчання»: https://www.youtube.com/results?search_query=Ntjhsz-vfcjdb-%5B-rjveysrfwsq. [Т.3], (дата звернення 13.02.2019).

4. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuu.gov.ua/> (дата звернення 25.06.2018).
5. Наукова бібліотека Східноукраїнського національного університету імені Даля. URL: <http://www.library.snu.edu.ua/>, (дата звернення 25.06.2018).
6. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, пл. Короленка, 6). URL: <http://libr.rv.ua/> (дата звернення, 25.06.2018).
7. Рівненська централізована бібліотечна система (Київська, 44, Рівне URL: <https://www.facebook.com/cbs.rivne/>, (дата звернення 25.06.2018).
- 8.12. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: http://nuwm.edu.ua/MySQL/page_lib.php, (дата звернення 25.06.2018).
9. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України №2850-IV від 8 вересня 2005року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2866-14> (дата звернення 25.06.2018).
10. Случик Т., Солонтай О, Омельчук О. 11 чесних способів вплинути на місцевий бюджет. Київ: Український незалежний центр політичних досліджень, 2018. – 43с. /http://ipro.org.ua/category/projects/projects_main/local_government/ (дата звернення 25.06.2018).
11. Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/> (дата звернення 25.06.2018).
12. Цифровий репозиторій Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/568>. (дата звернення (16.09.2018).